

Quin et non solum naturam humanam quoad corpus assumpsit, sed et veram hominis animam, ut verus esset homo. Num cum anima non minus quam corpus perdit esset, necesse fuit illum utrumque assumere, ut utrumque simul servaret. (Los 403.) (Art. 18.)

(Duitsche vertaling: nicht bloos hinsichtlich des Leibes..., sondern auch eine wahre menschliche Seele, Los 445.)

And did not only assume human nature as to the body, but also a true human soul.... it was necessary that he should take both upon him. (Art. 18, Los, 472.)

Credimus, hac conceptione Personam Filii Dei unitam atque conjunctam fuisse inseparabiliter cum humana natura. Ita ut non sint duo Filii Dei, nec duae Personae, sed duae naturae in unum Personam unitae, quarum utraque proprietates suas distinctas retineat. (Art. 19, Los 403.)

πιστεύομεν ὅτι διὰ τῆς οὗτης συνλήψεως ἡ τοῦ υἱοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου καὶ θεοῦ φύσις καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ θεοῦ φύσις εἰς ἓν ἕνυσαν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην φύσιν ἀποβάλλουσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ θεοῦ φύσιν διατηροῦσαν, ὥστε οἱ δύο υἱοὶ τοῦ θεοῦ εἰς ἓν ἕνυσαν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην φύσιν ἀποβάλλουσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ θεοῦ φύσιν διατηροῦσαν. (Art. 19, Los, 402.)

...Zwei Naturen in ein und derselben Person vereinigt (Los 445).

...two natures united in one single person (Los, 473).

...deux natures conjointes et une seule personne (Los, 190).

...twee naturen in eenen persoon vereenicht (Los, 190).

...twee naturen in eenen persoon vereenicht (Leere ende Order, 27, eerste uitgave).

...twee vereenichde naturen in eenen eenighe Persoone (Leere ende Order, 27, tweede uitgave).

...duae naturae in una eademque persona unitae (Collectio Confessionum, ed. H. A. Niemeyer, Lipsiae, 1840, S. 372).

...deux natures unies en une seule Personne (Los, 346).

...twee naturen in eenenigen Persoon vereenigd (Los, 347).

Deze twee naturen zijn also te samen vereenicht, ende maken eenen Persoon (Leere en Order, p. 27, 1e editie).

Deze twee naturen zijn alsoo tsamen vereenicht, makende eenen persoon.... (Leere en Order, p. 27, 2e editie).

Ces deux natures sont tellement unies ensemble faisant une personne (Los, 191; zie voor faisant de noten van Los, op den volledige tekst van art. 19).

...also te samen vereenicht, ende maken eenen persoon (Los, 191).

...tellement unies ensemble en une Personne (Los, 346).

...zoo te samen vereenigd in een Persoon (Los, 347).

...ita sunt simul unitae et coniunctae in unam personam (Niemeyer, 372).

τοῦτο αὐτὸ καὶ δύο φύσεις οὐκ ἀποβάλλουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ θεοῦ φύσιν διατηροῦσαν. (Los, 404)

...naturae istae duae, in persona una ita sunt unitae, ut ne morte quidem ipsius separatae fuerint (Los, 405).

...so zusammen vereinigt und verbunden zu Einer Person, dass.... (Los, 446).

...so closely united in one person, that.... (Los, 473).

Tusschen interventie en non-interventie. (II.)

Wees ik verleden week reeds op het feit, dat Dr Steen inzake mijn verhouding tot Prof. Kuyper beweringen durft publiceren, die ik als uit de lucht gegrepen afwijs, hetzelfde doet zich voor als hij het heeft over andere zaken. Hij fantaseert over een „niet kunnen samenwerken met Prof. Waterink“, hetgeen pure fantasie is en hoogstens de uit publiek geworden feiten voor de hand liggende conclusie omkeert in haar tegendeel, en houdt voorts een lange redenering over wat ik schreef over de besloten vergaderingen, waarin Prof. Hepp indertijd sprak over het kerkbegrip. Dr Steen vat dan op zijn manier samen wat ik ervan zeide (volgens hem), en begint dan daartegen te opponeeren. Maar ik ga op die zaken niet meer in. Wat ik gezegd heb, wordt door hem met geen woord geciteerd; wat hij opmerkt, heeft mijn opmerkingen in geen deele geraakt, en wat ik over die zaak schreef, is door niemand, ook niet door particuliere mededeelingen, weerlegd, waarom ik het dan ook handhaaf.

Minder vermoelend, maar niet minder onjuist, is wat Dr Steen dan verder opmerkt over mijn poging, om den fellen aanval, dien de hoogleraren Kuyper en Hepp hebben geopend op de Professoren Vollenhoven en anderen, te weerleggen. Hij merkt op, dat ik wel dien aanval afwijs, maar niet zeg, wat ik zelf over de filosofische denkbeelden van de genoemde hoogleraren zeg, of denk.

Mijn antwoord kan kort zijn:

a) als iemand in onzen kring inzake wetenschappelijke problemen publiceert, wat hij meent, zeggen sommigen: mijnheer, u moest nog maar eens vijftien jaar erover studeeren; en als hij nog niet publiceert, klagen dezelfden soms: waarom doet u het niet?

b) ik denk er niet over, over alle punten, die a n d e r e n in het debat brengen, een eigen beschouwing te gaan publiceren. Ten eerste kan ik dat niet, ten tweede wil ik dat niet; dan zou een vreemde mijn werkprogramma bepalen. Bovendien is de eisch zelf dwaas; ik wees er reeds op, dat niemand de meening der thans polemiserende hoogleraren kent ten aanzien van de eigenlijke punten, waarop zij den aanval hebben geopend (zie verleden week). Ik zwijg nu maar over Dr Steen zelf, die nu reeds zijn zoóveelsten broeder onderhanden heeft, zonder over alle punten van het debat zijn meening te hebben gegeven in theoretische behandeling;

c) speciaal op het punt van de kwesties, die aan een kerkelijke „commissie van acht“ zijn overgegeven, heb ik geen enkele reden tot publicatie van eigen meening. Wel heb ik het recht, en den plicht, den publieken aanval dergenen, die de toestanden „erger dan vóór Assen“ noemen, te onderzoeken, en concrete beschuldigingen op haar juistheid te toetsen. Ik heb argumenten genoeg gegeven, en ga daarmee verder, om te hooien, dat men concrete bezwaren inhrent, die niet juist zijn, en derhalve een groep van ernstige werkers onbillijk beoordeelt. Als ik dat doe, dien ik daarmee den vrede; men kan nu wel het oog sluiten voor het feit, dat niet ik aanval, maar dat anderen dit deden, terwijl ik dien aanval slechts toets en pareer, doch het gereformeerde volk is niet zoo kort van memorie;

d) dat die aanvallen mij niet zouden aangaan, en ik me dus ook niet daarin zou hebben te mengen, lijkt me nog al een vreemd beweren. Gaan de zaken ons allen niet aan? Hebben niet de aanvallers zelf in hun eerste

optreden een breed verband gelegd tusschen een groep, die zij als groep betrokken in (m.i. denkbeeldige) „factievorming“? En is daarbij niet ook in het openbaar mijn naam genoemd? Wat is dan logischer, dan dat in een rubriek voor kerkelijk leven eens van nabij bekeken wordt, wat men nu eigenlijk heeft in te brengen, als het op argumentatie aankomt?

e) dat ik niet opzettelijk tegenover de meeningen van de collega's Vollenhoven en Dooyeweerd de mijne plaats te, voorzoover dit zou noodig zijn, is heusch geen wonder. Als ik 't had gedaan vóórdat de wonderde atmosfeer geschapen is, waarin we thans leven, zouden enkele broeders alweer gezegd hebben: 't gaat tegen de V. U. Als Dr Steen aan zulke dwaasheden voet geeft, al weer met miskenning van notoire feiten, wat zouden dan anderen zeggen? Bovendien heb ik tegen bepaalde meeningen en handelingen van de aanklagers van thans bezwaren, die mij veel zwaarder wegen, dan de enkele bedenkingen, die ik heb tegen bepaalde opinies der bedoelde hoogleraren, wier meening trouwens nog niet in alles bekend is. Voorts zie ik in het optreden van deze laatste erg veel, dat ik van harte toejuich en een zegen voor ons gereformeerde leven acht. Verder acht ik de tegenwoordige atmosfeer veel te onzuiver, dan dat het op dit oogenblik de tijd zou kunnen zijn voor een oppositie mijnerzijds op die bepaalde punten, waarop ik misschien zou willen opponeeren. Eerst moet die ellendige sfeer weg, waarin we thans elkaar benauwen, eerst moeten die aanklachten worden ontzenuwd. Vervolgens: ik heb tegen de eigen wetenschappelijke opinies van hoogleraren der V. U. nog nooit me verzet. Den aanval daarop openen, dat laat ik over aan den hoogleraar Hepp, die desverlangd antwoord krijgen kan en het kreeg.

Hoewel ik Prof. Hepp's meeningen in veel opzichten niet deel, heb ik me er nooit toe gezet, ze te bestrijden; noch in den Kamper Studenten Almanak, noch in besloten vergaderingen, noch in de pers. Hoewel ik Prof. Waterink's anthropologie niet juist acht, heb ik er niet tegen gestreden. Waarom zou ik het wel doen tegen de hoogleraren Vollenhoven en Dooyeweerd, als ik meen, dat hun optreden veelszins gereformeerd is (men denke maar eens aan de gemeene-gratie-excessen van Dr Steen of van anderen)? Men vecht tegen zijn collega's alleen als 't noodig is, hard noodig.

En zoo „ver“ als Dr Steen, die aan „pantheïsme“ denkt als hij Prof. Vollenhoven leest, ben ik nog niet; ik zal ook wel nooit zoo „ver“ komen.

f) de klacht, dat mijn afwijzen van Prof. Hepp's aanval derhalve wel polemiseert, maar geen leiding geeft, is er dus naast. Ze gaat uit van de nog te bewijzen these, dat er tegen de aangevallenen zóór ernstig opgetreden dient te worden. Laat men deze voorhands ondanks alle betoogen van Hernut en Prof. Hepp nog onbewezen vóóronderstelling los, dan is het wel degelijk voldoende, aan te toonen, dat concrete klachten als Prof. Hepp slaakte, den zakelijken grond missen, dat derhalve de toestand onzuiver geteekend is in den fellen aanval van Prof. Kuyper, die een paar jaar geleden nog vroeg, wie tot al die polemieken aanleiding gaf.... en dat men dus beter doet niet te spreken, tenzij men deugdelijke bewijzen heeft. Hetgeen tot nu toe niet gebieken is. De „leiding“ (zoo men daarvan spreken wil) is dus wel degelijk gegeven; want tegen de „leiding“ die zei: „erger dan vóór Assen“ is een andere gesteld, een tegen-leiding, zoo men het nare woord hebben wil. En deze „tegen-leiding“ heeft gezegd: het staat met de V. U. heusch niet zoo miserabel ervoor, als twee van haar professoren beweren, en als op hun voetspoor Dr Kersten en consorten klagen. Pas op, zei Dr Den Houting, voor den schijn van een strijd om de hegemonie. Zoo langzamerhand ga ik het hem nazeggen.

Volgende week nog enkele opmerkingen.

K. S.

Voor de militaire tehuizen.

De Ned. Militaire Bond (Sportlaan 107, Den Haag, Giro No. 127892) heeft de kerkeraad ieder jaar in de gelegenheid gesteld om iets voor de jonge lidmaten in militairen dienst te doen; door het zenden van een circulaire, die aan het bestaan van de Tehuizen voor Militairen wilde herinneren.

De Bond heeft den steun, om de Tehuizen in stand te houden, dringend nodig. Hij voelt zich mede door de Kerken, geroepen, om de Tehuizen in stand te houden.

Op verzoek wil ik het werk van den Bond ook gaarne hier aanbevelen. Een collectie, elke gave.... „ja, zelfs een sympathiek schrijven“, zal welkom zijn.

De volgende Tehuizen zijn aangesloten bij den Bond: Amersfoort, Arnhem, Assen, Bergen op Zoom, Breda, Deventer, Dordrecht, Ede, Groningen, Gorinchem, Haarlem, Harderwijk, Harskamp, Helder, Kampen, Legerplaats bij Nieuw Milligen, Legerplaats bij Soesterberg, Legerplaats bij Laren, Legerplaats Hoogte 50, Leiden, Middelburg, Naarden, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht, Venlo, Vliedingen.

Tehuizen, niet bij den Bond aangesloten, zijn:

Amsterdam, Plantage Muidergracht 148; 's-Hertogenbosch, Krullaerstraat; Den Haag (2 Teh.), Heemkerken Rijnwijkstraat; en Legerplaats bij Oldebroek.

Er zijn dus 82 Tehuizen, waarvan 27 aangesloten bij den Nederlandschen Militairen Bond. Het Bondsbestuur bestaat uit de heeren: J. J. C. van Dijk, Minister van Defensie, Voorzitter, en D. J. C. van Reenen, Oud Lt. Kol. K. N. I. L., Secr.-Penningm.

Wij hopen, dat deze herinnering doeltreffend zal zijn.

K. S.

Prof. Dr J. D. Du Toit.

In September van dit jaar hoopt Prof. Du Toit ons land te bezoeken, volgens zijn schriftelijke mededeeling

aan schrijver dezes. Aangezien vele van onze jonge menschen hem slechts bij naam kennen, voldoen we gaarne aan het verzoek van den redacteur van „De Reformatie“, om iets mede te deelen aangaande onzen aanstaanden gast. Niet alleen door zijn arbeid als Professor aan de Theol. School van de Geref. Kerk in Zuid-Afrika te Potchefstroom, maar ook door zijn gedichten heeft hij in Zuid-Afrika een algemeen bekenden naam. Door zijn arbeid als leider van de commissie uit drie kerken (de Geref. Kerk, de Ned. Geref. Kerk en de Herv. Kerk) inzake de vertaling van den Statenbijbel in het Afrikaansch, heeft Prof. Du Toit naam gemaakt onder al wat gereformeerd is in vijf werelddeelen.

Prof. Du Toit is geboren in 1877 in De Paarl (Kaap-provincie). Zijn vader was de beroemde Ds S. J. Du Toit, Superintendent van onderwijs in de Transvaalse Republiek. Het geslacht van de Du Toits (spreek uit Tool) is volgens officiële gegevens uit Frankrijk afkomstig. Naar Nederland gevlucht met andere Hugenoten, 1688, heeft de stamvader Francois Du Toit eenigen tijd te Leiden gewoond, en is daarna vertrokken naar Kaap de Goede Hoop.

De naam Du Toit, oorspronkelijk Du Toiet, wordt afgeleid van het feit, dat een van de voorvaders uit dit geslacht den Franschen koning een schuilplaats heeft verleend op den zolder van zijn huis. Als belooning daarvoor heeft deze koning hem in den adelstand verheven met den titel: du toiet, d.i. van het dak. Het familiewapen bevat dan ook drie zwaluwen, vogels die gewoon zijn onder het dak van een huis te schuilen. De stamvader van de Zuid-Afrikaansche Du Toits heeft in 1882 de boerenplaats „Kleinbos“ gekocht, waar thans Daljosaphat ligt, nabij De Paarl in de Kaap-provincie.

De vader van Prof. Du Toit, de bekende Ds S. J. Du Toit, heeft geleefd van 1847—1911. Zijn werkzaam leven is beschreven door zijn zoon in een boek van 469 bladzijden in 1917. Daarop in te gaan zou ons afleiden van ons onderwerp. Wij volstaan dus met te zeggen, dat Ds S. J. Du Toit de vader is van de Afrikaansche taalbeweging door de oprichting van het Genootschap van Regte Afrikaners in 1875. Doel van dit genootschap was om te komen tot een „Afrikaanse Bijbelvertaling“. Dit werk, onlangs voltooid, heeft dus een periode van 60 jaren noodig gehad om verwezenlijkt te worden.

Ds S. J. Du Toit was ook een dichter. Wie kent niet zijn „Transvaalse Vrijheidslied“.

Di Flirkleur fan ons diirbaar land,
Di waai weer o'er Transvaal,
En wé di Godfergete hand,
Wat dit weer neer wil haai!

Minder bekend is echter zijn lied „Di Afrikaanse Taal“:

Gen Hollans, Duits of Frans,
Gen Engels of Jafaans,
Gen Kaffers of Boesmans,
Al goi jii almal in di skaal,
Fer ons kan hulle nooit ophaal
Di ware Afrikaanse Taal.

De lezer hiervan, die deze schrijfwijze vergelijkt met die van de pas uitgekomen „Afrikaanse Bijbelvertaling“, zal bemerken, dat in den loop van 60 jaren deze heel wat veranderd is. De oorsprong van de taalbeweging is te vinden bij het Genootschap van regte Afrikaners. Maar het opkomen van de nationale beweging in 1914, onder de leuze: „Om 'n volk te wees moet ons 'n eie taal he“, is oorzaak, dat de beweging algemeen is geworden en met de Bijbelvertaling in het Afrikaansch is bekroond geworden.

S. O. LOS.
(Wordt vervolgd.)

Een goed begin.

J. C. Mollema: De reis om de wereld van Olivier van Noort, 1598—1601. — P. N. van Kampen en Zn. N.V., Amsterdam, 1937.

We gaan de laatste jaren een eenigszins nieuwen koers uit in de letterkunde. Er is een groote belangstelling gekomen voor het eigen land, het eigen volk, met zijn zeden en gewoonten. De nieuwe streekroman is er het bewijs van.

Tegelijkertijd is de liefde voor het grootsche verleden van ons volk weer wakker geworden. Tientallen van jaren gingen er voorbij, sinds vooral Potgieter en de Gids den stoot gaven tot het schrijven van historische romans. In de vorige eeuw werden deze boeken verslonden, en zelfs nu nog worden er enkele van gelezen, maar haast niet meer door volwassenen. De grooten uit de vorige eeuw: Van Lennep, Schimmel, Oltmans, ze zijn afgedaald van hun hoog voetsluk en zijn auteurs voor kinderen geworden. De moderne lezer, psychologisch geschoold, meent dergelijke avontuurlijke boeken niet meer te kunnen lezen.

De beste van allen, Mevr. Bosboom-Toussaint, wie men althans geen tekort aan ziekkundige tekening kan toeschrijven, wordt desniettemin niet meer gelezen, omdat ze te langdradig voor ons geworden is, naar men zegt. Maar zij, die kunnen lezen, die zich geduldig kunnen overgeven aan de schrijfster, weten beter, en genieten dikwijls van haar boeken meer, dan van die der gevierdste schrijfsters van heden.

Omstreepsche roman van Moerbeelding hun name in de oors. Nederland weest van Als onz van ander buitenlands eerd warc een heter woord di dooddooen loont, ma Wat onze groo itrotsch of van smar dien gord derlandsc zeer duid den in ge De boel zoo rijk nauwelij nog onbe scheepsjo zwaard c Het zij journalen en voortr deel zijn : ten-Vereej vrijwel o Daarom weest, en bekend te Kernkam] tria, vade grafieën". genoemde zijn tocht In een lezer zich stellen, oi Noort, ee raal van aarde om Een ko volledig l als kapite leven einc De weg te voren reis van op vertro te gaan e Portugeez dien de I Noord, la Doch e straat Ma van Vuur als de we Hoop, mi voordeede en dus ko doen, zijn meren en om daar met de h De Hou Indische handel o zame vere van de ei rijk is on Olivier zelfde doe beoogde: doen, met zijn zilver Het gro lema gen Noort, wa den lezer ken, heel gemodern de taal j historisch baar, omc door zou zeer sterk werker w een journ der data, kan naga maar het Toch is deze reis te vertelle Er zijn om de ne deze kuni worden. Een Een zijn gewe De leze